
September 2011

”Först till kvarn” när minoritetsrevisor ska utses

För att även aktieägare som hamnar i minoritet ska finna det fördelaktigt att investera pengar i ett bolag har lagstiftaren infört diverse minoritetsskydd i aktiebolagslagen. Ett av dessa minoritetsskydd är rätten att utse en så kallad minoritetsrevisor. Även om revisorer lyder under ett regelverk som kräver att revisorn är oberoende finns ändå risk (om än så liten) för lojalitetsbindningar till majoriteten. Om minoriteten misstänker att revisorn inte fullgör sitt uppdrag på ett fullgott sätt finns möjlighet att begära att länsstyrelsen utser minoritetsrevisor i bolaget. Åtgärden ska stilla minoritetens oro för misskötsel av bolaget. Med anledning av en i förvaltningsrätten relativt nyligen avkunnad dom finns anledning att uppmärksamma minoritetsägare i bolag på vad som gäller vid tillsättandet av minoritetsrevisor.

Förfarandet i bolaget

Aktieägare som önskar att en minoritetsrevisor ska delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer ska framställa förslag om detta på bolagsstämma där revisorsval ska behandlas, eller på annan bolagsstämma om förslaget har angetts i kallelsen till stämman. En enskild aktieägare kan skriftligen begära att styrelsen ska ta upp frågan om tillsättande av minoritetsrevisor i kallelsen till bolagsstämma som ska hållas för annat ändamål, om begäran har kommit in i så god tid att det är möjligt att ta upp detta i kallelsen.

Minoriteten har också rätt att påkalla extra bolagsstämma mellan ordinarie stämmor för att ta upp frågan om tillsättande av minoritetsrevisor. Om ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget skriftligen begär det ska styrelsen sammankalla till extra bolagsstämma, där det i kallelsen ska anges att frågan om minoritetsrevisor ska tas upp. Om förslaget att begära förordnande av minoritetsrevisor därefter vid aktuell stämma biträds av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget, eller av ägare till minst en tredjedel av de aktier som är företrädna vid stämman, ska länsstyrelsen utse en revisor om någon aktieägare begär detta.

Utseende av minoritetsrevisor

Minoriteten eller varje enskild aktieägare kan göra framställning om förordnande av minoritetsrevisor hos länsstyrelsen. Den som gör framställan ska visa att förutsättningarna för tillsättande av minoritetsrevisor är uppfyllda. Efter att framställan har gjorts ska länsstyrelsen ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig över personvalet innan revisor utses. I förarbetena till aktiebolagslagen påpekades vikten av att minoriteten också har inflytande på valet av minoritetsrevisor eftersom personvalet har stor betydelse för att minoritetens intressen ska bli vederbörligen tillgodosedda. Den av minoriteten föreslagna personen ska av dessa skäl förordnas till revisor om personen ifråga är lämplig och särskilda skäl inte talar emot att personen utses.

September 2011
"Först till kvarn" när minoritetsrevisor ska utses

Minoritetsrevisorn fyller samma funktion som den av bolagsstämman utsedde revisorn och lyder under samma regler om tystnadsplikt. Minoritetsrevisorn blir alltså inte någon länk genom vilken minoriteten kan skaffa sig kunskap om bolagets inre angelägenheter. För övrigt ska revisorer, oavsett om de blivit tillsatta som minoritetsrevisor eller som ordinarie, utföra sitt uppdrag i enlighet med god revisionssed, där kompetens, oberoende och tystnadsplikt är ledord. Personvalet blir, sett i detta ljus, mindre viktigt men självklart bör minoritetsrevisorn ifrågasätta ha minoritetens förtroende för att bestämmelsens syfte ska uppnås.

"Först till kvarn"

Länsstyrelsen kan endast förordna en minoritetsrevisor för tjänstgöringsperioden. Tjänstgöringsperioden varar endast fram till och med nästa årsstämma, oavsett om val av revisor ska ske på årsstämman eller ej. Av lagtexten framgår att länsstyrelsen ska utse minoritetsrevisor om "någon aktieägare begär det". Det innebär att vilken aktieägare som helst får begära att minoritetsrevisor utses av länsstyrelsen efter giltigt beslut om detta på bolagsstämman. Det kan alltså uppkomma situationer där flera aktieägare i bolaget var för sig lämnar in begäran om utseende av minoritetsrevisor till länsstyrelsen. En sådan situation uppkom i ovan nämnda mål. Målet handlade om tillsättande av minoritetsrevisor när flera olika minoritetsägare lämnat in begäran om detta. Förvaltningsrätten uttalade i domen att när en aktieägare väl har lämnat in en begäran hos länsstyrelsen har övriga minoritetsägare ingen rätt att därefter begära utseende av ytterligare minoritetsrevisor. Kammarrätten meddelade inte prövningstillstånd, varför förvaltningsrättens avgörande står fast.

Innebörden av förvaltningsrättens dom blir att principen om "först till kvarn" tycks gälla vid utseende av minoritetsrevisor. Detta är en olycklig lösning på problematiken med flera förslag till minoritetsrevisor. Konsekvensen blir att det förslag som lämnats in först godtas, såvida inte den föreslagna revisorn framstår som olämplig vid länsstyrelsens bedömning eller bolagets styrelse framför godtagbara skäl mot att personen ifråga förordnas till minoritetsrevisor. Posten som minoritetsrevisor kommer på detta sätt att reserveras i väntan på bedömningen av personvalet och andra aktieägares förslag till minoritetsrevisor utsluts därmed från tillsättningsprocessen. Istället för att utse den bästa kandidaten utses den första kandidaten så länge personen inte framstår som olämplig.

I avvaktan på den vidare rättsutvecklingen rekommenderas aktieägare som vill tillsätta minoritetsrevisor att förbereda ansökningshandlingar och skicka in dessa omgående efter att beslut har fattats på stämman, för att säkerställa att deras förslag till minoritetsrevisor i vart fall behandlas av länsstyrelsen och inte avvisas på grund av att annan aktieägare skickade in sin ansökan först.

Jur.kand. Therese Jönsson